

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професор,
член-кореспондента НАН України

КИЗИМА МИКОЛИ ОЛЕКСАНДРОВИЧА,

на дисертаційну роботу Кащишина Василя Мирославовича

на тему:

«Економічне оцінювання та обґрунтування інжинірингових проектів
машинобудівних підприємств»,

подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації і її зв'язок з науковими програмами, планами та темами. Реалізація заходів з оновлення техніко-технологічної бази машинобудівних підприємств України потребує виконання комплексу інвестиційних проектів з впровадження прогресивних видів устаткування та технологічних процесів, створення та виготовлення інноваційних видів продукції тощо. При цьому значний обсяг робіт з розроблення та реалізації цих заходів можуть здійснити тільки спеціалізовані організації – інжинірингові фірми. Проте, доцільність придбання машинобудівними підприємствами їх послуг потребує обґрунтування.

З цієї точки зору дисертаційна робота Кащишина Василя Мирославовича, метою якої є удосконалення підходів до економічного оцінювання та обґрунтування інжинірингових проектів машинобудівних підприємств є актуальною.

Дисертаційна робота виконувалась відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» за темою: «Інвестиційно-інноваційне забезпечення розвитку національного господарства та його суб'єктів в умовах дослідження моделі глобалізації» (номер державної реєстрації: 0115U006723). Також, розробки дисертаційної роботи використані при розробленні науково-дослідної роботи кафедри фінансів Національного університету «Львівська

політехніка» за темою «Формування процесів забезпечення економічної захищеності в системі антикризового управління» (номер державної реєстрації 0112U000800).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Виходячи зі змісту та наукової новизни дослідження, можна стверджувати, що основні теоретичні положення, висновки і практичні рекомендації, які містяться у дисертаційній роботі Кащишина В.М., достатньо обґрунтовані та достовірні, що підтверджується аналізом наукових праць за тематикою дослідження. Отримані у роботі наукові результати обґрунтовані за допомогою використаних автором загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, аналізу фундаментальних праць вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері економічного оцінювання інжинірингових проектів, обробці статистичних матеріалів, апробації основних положень та результатів дослідження на міжнародних науково-практичних конференціях.

Дисертація Кащишина В.М. за змістом, сутністю, структурою та оформленням відповідає установленим вимогам, містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота характеризується логічною структурою та послідовною побудовою, повністю висвітлює зміст визначених розділів.

Так, у першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні та прикладні засади економічного оцінювання та обґрунтування інжинірингових проектів на підприємствах» здобувачем виокремлено види управлінських рішень, що ухвалюються на підприємстві, за можливістю їх самостійного вироблення і реалізації та групування видів неавтономних рішень (с. 32, рис. 1.1), сформовано матрицю вибору можливих альтернативних дій, щодо розроблення та (або) реалізації певного неавтономного управлінського рішення, яке планує ухвалити або вже ухвалило підприємство (с. 43, табл. 1.1) та типологію видів інжинірингових послуг, які можуть надаватися підприємству спеціалізованими фірмами (с. 48, табл. 1.2). На основі детального аналізу літературних джерел та

власних досліджень автором згруповано види інжинірингових проектів (с. 53, табл. 1.3), запропоновано послідовність процесу розроблення та реалізації інвестиційного проекту (с. 55-57), розроблено складові та учасники процесу розроблення та реалізації інжинірингового проекту (с. 64, рис. 1.2).

У другому розділі «Оцінювання та обґрунтування потреби машинобудівних підприємств в інжинірингових послугах» здобувачем розроблено основні об'єкти оцінювання техніко-організаційного рівня підприємства та їх складові (с. 89, рис. 2.1) та послідовність аналізування та діагностування поточного техніко-організаційного рівня суб'єкта господарювання (с. 93, рис. 2.2). Також здобувачем розроблено класифікацію заходів, спрямованих на підвищення техніко-організаційного рівня підприємства (с. 109, рис. 2.3), запропоновано послідовність оцінювання доцільності залучення певної інжинірингової фірми для розроблення програми заходів з підвищення техніко-організаційного рівня підприємства (с. 129-131) та види методів оцінювання ділової привабливості інжинірингової фірми (с. 134-136). Здобувачем розраховано часткові показники ділової привабливості інжинірингових фірм за чотирма підприємствами (с. 138-139, табл. 2.6), розроблено ієрархію показників оцінювання ділової привабливості інжинірингової фірми (с. 141, рис. 2.4) та розраховано показники оцінювання ділової привабливості досліджуваних інжинірингових фірм другого та третього рівня (с. 143, табл. 2.7).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Розроблення методів економічного оцінювання та обґрунтування впровадження інжинірингових проектів на машинобудівних підприємствах» здобувачем представлено принципи розроблення програми інжинірингових робіт на підприємстві (с. 151, рис. 3.1) та процес формування такої програми (с.151-155), розроблено алгоритм формування програми інжинірингових робіт на підприємстві (с. 161, рис. 3.2), послідовність обґрунтування доцільності реалізації інжинірингового проекту впровадження на підприємстві нового технологічного процесу виготовлення певного виду продукції (с. 168, рис. 3.3) та послідовність вибору найкращого варіанту

інжинірингового проекту виготовлення продукції з підвищеним рівнем якості (с. 172, рис. 3.4), механізм оцінювання ефективності та обґрунтування доцільності реалізації інжинірингового проекту з надання консультативних послуг (с. 174, рис. 3.5). Також здобувачем розроблено процес оцінки доцільності залучення інжинірингової фірми з метою розроблення нової технології виготовлення певної продукції підприємства (с. 177, рис. 3.6) та обґрунтовано вибору інжинірингових проектів та формування їх портфелю на підприємствах (с. 188-204).

Наукова новизна результатів дослідження. Серед положень дисертації, які містять наукову новизну, слід відзначити такі:

- розвинуто визначення поняття «інжиніринговий проект», який автором розглядається як впорядкована сукупність планових завдань та прогнозних оцінок, які визначають послідовність синхронізованих у просторі та часі дій суб'єктів та учасників інжинірингової діяльності стосовно досягнення конкретної мети; класифікацію інжинірингових проектів за такими ознаками: за видом інжинірингових послуг, за сферою застосування результатів отриманих інжинірингових послуг, за стадією процесу виробництва та реалізації продукції підприємства, за обов'язковістю реалізації проектів; а також складові механізму розроблення та реалізації інжинірингового проекту та типи інжинірингового проектування (с. 3, 53, 60-64 дисертації; с. 6-7 автореферату);

- розвинуто положення з аналізування та визначення поточного техніко-організаційного рівня машинобудівних підприємств шляхом визначення об'єктів оцінювання техніко-організаційного рівня підприємства, встановлення трьох груп часткових показників, які характеризують основні об'єкти оцінювання техніко-організаційного рівня суб'єкта господарювання (с. 87-103; с. 7-9 автореферату);

- запропоновано показники оцінювання ділової активності інжинірингових компаній та очікуваної прибутковості інвестицій у придбання машинобудівним підприємством послуг інжинірингової компанії, які дозволять визначити доцільність залучення машинобудівними підприємствами послуг інжинірингових фірм та вибрати одну з них (с. 132-133, 141-146 дисертації; с. 10-13 автореферату);

- удосконалено положення з формування програми інжинірингових робіт на машинобудівних підприємствах, які включають ряд етапів, а саме: визначення напрямів та конкретних заходів програми техніко-організаційного розвитку підприємства; складання ланцюжка проектних дій; встановлення у відповідність кожній ланці проектних дій щодо проектування заходів із техніко-організаційного розвитку підприємства (с. 160-163 дисертації; с. 14 автореферату);

- удосконалено метод оцінювання економічної ефективності та обґрунтування доцільності реалізації на машинобудівному підприємстві окремих видів інжинірингових проектів, який враховує мету цих проектів та очікувану економічну ефективність заходів із техніко-організаційного розвитку підприємства (с. 165-175 дисертації; с. 15-17 автореферату);

- удосконалено метод формування портфелю інжинірингових проектів на підприємстві, який базується на встановленні критеріального показника включення проектів у програму на основі наявних обмежень на обсягів необхідних фінансових та виробничих ресурсів, з метою визначення найкращих варіантів реалізації інжинірингових проектів машинобудівного підприємства (с. 196-200 дисертації; с.17-19 автореферату).

Значущість результатів дослідження для науки і практики. Отримані у дисертаційній роботі результати, висновки та рекомендації сприяють вирішенню актуального завдання науково-прикладного характеру – розроблення теоретичних положень та методично-прикладних рекомендацій з удосконалення підходів до економічного оцінювання та обґрунтування інжинірингових проектів машинобудівних підприємств.

Безпосередню практичну значущість мають основні результати дисертаційної роботи впроваджені у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема у ТОВ ВКФ «РОМ ЛТД» (довідка Вих. № ЮР-03/05/18-1 від 03.05.2018 р.).

Також результати дисертаційної роботи були впровадженні у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисципліни «Фінансовий аналіз» (довідка №67-01-1022 від

05.06.2018 р.).

Повнота відображення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором дисертації працях. Основні результати дослідження автора достатньо повно розкриті в 5-ти статтях у наукових фахових виданнях України (серед них 4 у виданнях, які включені до наукометричних баз даних) та у 1-й монографії, а також у 2-х статтях у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних та 4-х тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Положення роботи, наукові і практичні результати у наукових публікаціях розкрито у повному обсязі.

Сформульовані в дисертації наукові результати, висновки, рекомендації і пропозиції належать особисто автору, є його науковим доробком. Автореферат дисертації за змістом і структурою відображає основні положення й результати дисертаційної роботи та відповідає установленим вимогам.

Структурна побудова дисертації, стиль подання матеріалу дослідження є послідовними та зв'язаними єдиною цільовою спрямованістю.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертацію та автореферат виконано відповідно до установлених вимог. Головні положення дисертаційної роботи достатньо повно висвітлено в авторефераті. Зміст автореферату ідентичний з основними положеннями дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Не применшуючи позитивні сторони роботи та відзначаючи авторський підхід до вирішення досліджуваної проблематики, слід звернути увагу на окремі недоліки та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

До дискусійних положень та зауважень у роботі слід віднести такі:

1. Недостатньо обґрунтованими є альтернативи дій підприємства та їх розподіл у складеній матриці їх вибору щодо розроблення та реалізації певного неавтономного управлінського рішення, яке планує ухвалити або вже ухвалило підприємство (с. 43, табл. 1.1).

2. На рис. 1.2 одним із учасників та складових процесу розроблення та

реалізації інжинірингового проекту (с. 64) є результат інжинірингового проекту. Потребує детальнішого обґрунтування розподіл складових та учасників даного процесу.

3. Дискусійною є думка здобувача щодо того, що на рис. 2.1 наведено чинники внутрішнього середовища підприємства, які він пропонує виокремлювати як об'єкти оцінювання техніко-організаційного рівня господарюючих суб'єктів (с. 89). Продукція, яка виготовляється підприємством або процес організування діяльності підприємства напевне не є чинниками.

4. Здобувач пропонує види методів оцінювання ділової привабливості інжинірингової фірми (с. 134-136) за різними ознаками. Доцільно було б графічно відобразити їх як класифікацію цих методів, що було б більш наглядно.

5. На рис. 2.4 (с. 141) здобувачем наведено розроблену ієрархію показників оцінювання ділової привабливості інжинірингової фірми, однак на рисунку не вказано конкретні рівні ієрархії та не достатньо обґрунтовано на основі чого автором згруповано дані показники саме у такі групи.

6. Здобувачем наведено принципи розроблення програми інжинірингових робіт на підприємстві (рис. 3.1, с. 151), але не вказано чи усі вони або частково запропоновано ним.

7. Варто було б у роботі роз'яснити щодо наведеного алгоритму формування програми інжинірингових робіт на підприємстві (с. 161, рис. 3.2) які саме підприємства можуть його використовувати: лише машинобудівні чи будь-які промислові та інші підприємства.

Загальний висновок. Зазначені у відгуку зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є завершеним дослідженням, що має наукове й практичне значення, а отримані результати достатньою мірою обґрунтовані та достовірні. Дисертаційна робота Кащишина В.М. містить розроблені теоретичні положення та методично-прикладні рекомендації з удосконалення підходів до економічного оцінювання та обґрунтування інжинірингових проектів машинобудівних підприємств.

Дисертація Кащишина В.М. є самостійною завершеною науковою працею, у якій розв'язана важлива наукова задача. Вибрану тему дисертаційної роботи розкрито, поставлену мету досягнуто, завдання дисертаційної роботи виконано.

Дисертаційна робота за ступенем наукової новизни, достовірністю наведених результатів дослідження та обґрунтованістю висновків, теоретичною та практичною цінністю, обсягом, структурою, оформленням відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013р.

Вважаю, що представлена дисертаційна робота на тему «Економічне оцінювання та обґрунтування інжинірингових проектів машинобудівних підприємств» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, а її автор, Кащишин Василь Мирославович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
директор Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку
НАН України

М.О. Кизим